

Uwagi do Raportu.

Dokument pokazuje korzystny kierunek zmian i zawiera też dużo nowych idei, ale zwraca uwagę jego niedopracowanie i brak precyzji zarówno w definicjach, jak zaproponowanych rozwiązaniach, nie ma też odniesień do obecnych rozwiązań zarówno prawnych jak i organizacyjnych, w związku z tym trudno zorientować się w obszarze i zakresie proponowanych zmian.

Przed wszystkim wnosi bardzo dużo zmian w obowiązującym porządku prawnym i to nie tylko w odniesieniu do wymienionych w dokumencie ustaw (Ustawa o Systemie Oświaty i KN) i rozporządzeń, ale w znaczącym stopniu zmienia: *Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* oraz powiązane z nią rozporządzenia, głównie *Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności*.

I Diagnoza potrzeb dzieci i rodziny

AD.1

zmiana definicji z

Art. 4a. (*Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*) Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Na (w projekcie) specjalne potrzeby rozwojowe i edukacyjne definiowane jako *Dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi to te, u których stwierdza się spektrum objawów utrudniających lub uniemożliwiających funkcjonowanie: ruchowe, sensoryczne, poznawcze, w zakresie komunikacji, emocjonalno-społeczne i/lub psychiczne, wpływających na jakość życia i pełnienie ról społecznych teraz i/lub w przyszłości.*

Wątpliwości:

1. pytanie, czy podana definicja w sensie prawnym jest precyzyjna
2. czy nie powinno być specjalne potrzeby rozwojowe i/lub edukacyjne (jaki zakres tego pojęcia, czy także obejmujemy dzieci bardzo zdolne, cudzoziemskie)
3. nie określono wieku, do którego było by to orzeczenie (można rozważyć 16 r.ż., 18r.ż., koniec edukacji – każde rozwiązanie ma inne konsekwencje zarówno dla edukacji, sytuacji społecznej i prawnej tej grupy osób)
4. nie określono przewidywanego czasu trwania trudności ,
5. wymagają zmiany wszystkie dokumenty prawne, różnego stopnia, które odwołują się do określania niepełnosprawność, osoba niepełnosprawna (bez podania wieku), dziecka niepełnosprawne, pytanie o Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych -dzieci i młodzież zgodnie z litera prawa były by spod niej wyłączone, oczywiście, nie było by to zgodne z duchem prawa.

Ad2. ICF ogólnie słuszne – wymagało by to pilotażu, dostosowań, szkoleń itp.

Ad3

odejście od orzekania o niepełnosprawności i orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego wymaga stworzenia nowej procedury, roztryśnięcia w jakiej instytucji działałyby komisję, (Poradnie Pedagogiczno-Psychologiczne, Komisje Powiatowe Orzekające, czy jakaś mowa

instytucja)-

1. który model orzekania by przyjęto- Poradni Pedagogiczno-Psychologicznych (stałe prowadzenie, opieka nad szkołami, dziecko z rejonu, inne propozycje oprócz orzeczenia-opinie), czy Powiatowych Zespołów Orzekających
 2. możliwość odwoływania się – jedno instancyjność, czy dwuinstancyjność
 3. grupa osób wobec, których będą orzekane specjalne potrzeby rozwojowe i edukacyjne
- inkluzja dwóch grup – 12 grup z Ustawy + osoby z potrzebami edukacyjnymi (AD 5)
- wiek do którego będą orzekane specjalne potrzeby rozwojowe i edukacyjne
4. zespół orzekający – skład- potrzeba regulacji
 5. warunki orzekania- potrzeba regulacji
 6. Jak długo ważne będzie orzeczenie, na jaki okres będzie wydawane?
 7. co z legitymacją osób niepełnosprawnych ?

AD6

Oczywiście, przy okazji warto uregulować kwestię kształcenia indywidualnego - warunki, ograniczenia (w trakcie leczenia), jak zapewnić krótkotrwałość tego rozwiązania, łatwość posługiwania się tym narzędziem, bez nadużywania, kto będzie decydował, czy jest konieczne.

Propozycja finansowania przez NFZ – wydaje się dziwna - także w sensie prawa oświatowego – a co z subwencją oświatową tego dziecka- być może należy rozważyć zwiększenie subwencji oświatowej w tym wypadku.

AD 7 – Karta Świadczeń Gwarantowanych – wymaga przemyślenia, chyba zależałyby od diagnozy - warto by zrobić pilotaż

musi zawierać świadczenia gwarantowane w *Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* oraz połączonych z nią rozporządzeń, a dodatkowo te tu zaproponowane (zaproponowana lista nie zawiera np. psychoterapii i socjoterapii). Pytanie, czy lista może być zamknięta, czy powinna zawierać, nazwane kierunki działania, czy dokładne określone nazwy metod. Jeśli nazwy metod to powstaje pytanie o ich rekomendacje, czy mają określoną efektywność i czy ich skuteczność została potwierdzona badaniami. Jak często i na jakich zasadach Karta będzie zmieniana?

AD 8

Jaki był by zakres zadań Centrów pomocy/wsparcia dziecka i rodzinie np. w stosunku do PPP i Poradni Specjalistycznych?

AD 10

To sformułowanie jest niejednoznaczne, kto ponosiłby odpowiedzialność, poradnia jako instytucja, komisja, czy psycholog prowadzący? Wprowadzenie odpowiedzialności może zwiększyć ostrożność i zachowawczość, osób przygotowujących orzeczenia, wskutek czego, część osób ich nie dostanie. Lepszym rozwiązaniem, było by wprowadzenie drugiej instancji, która, po odwołaniu rodziców, ponownie sporządzałyby orzeczenie i je orzekała. Niejako druga instancja byłaby organem kontrolującym pracę poradni.

Z rekomendacji rodziców:

AD 3

Słuszne, ale najpierw trzeba opracować narzędzia i procedury, zmierzyć ich rzetelność, trafność, określić normy dla danych grup specjalistycznych.

AD 5

Problematyczne. Można to rozumieć w dwóch kierunkach: 1. komisja pracuje tylko na dokumentach zastanych – co może zwiększać możliwość manipulacji komisją, poprzez przedstawienie odpowiednie dobrane zaświadczeń, wyników, dokumentów, komisja nie może poprosić o wykonanie badań jeśli widzi potrzebę (na przykład w sytuacji obserwowanego pogorszenia), co może ograniczać rzetelność i trafność diagnozy. 2 komisja wszystkie badania wykonuje we własnym zakresie – w tym wypadku, komisje musiałyby mieć niezwykle rozbudowane zaplecze diagnostyczne, co będzie wiązać się z wysokimi kosztami.

AD 6

Termin, wraz w okresie odwoławczym, wydaje się być nie realistyczny, zwłaszcza jeśli komisje we własnym zakresie, będą stawiać diagnozę.

Kształcenie ogólne

warunki wstępne:

AD 1. niejasny. Natomiast wydaje się wskazane rekomendowanie, aby wszyscy nauczyciele i pedagodzy w trakcie swojego kształcenie mieli rozbudowany blok zajęć za zakresu pedagogiki specjalnej, przygotowujący ich do pracy z uczniem niepełnosprawnym w szkole rejonowej, a pedagogów do pracy we wszelkich instytucjach oświatowych, w których może być realizowana integracja społeczna (światlice, domy kultury itp.)

Organizacja kształcenia specjalnego na terenie szkoły

AD 1. nie zawsze jest wskazane, aby dane forma wsparcie była na terenie szkoły, np psychoterapia. Niekiedy konieczność wykorzystania specjalistycznego sprzętu może uniemożliwić realizację wskazań na terenie szkoły. Niekiedy lepiej przygotowani specjaliści pracują w ośrodkach specjalistycznych. Tak jednoznaczny zapis może być niekorzystny dla osób objętych pomocą. Można natomiast zapisać: że należy dążyć, aby wsparcie wskazane w zaleceniach kształcenia specjalnego było realizowane na terenie szkoły.

AD 2. Zróżnicowanie, wynika za specyfiki placówek, zmiana wymaga dużego namysłu.

AD 5. wprost przeciwnie, w zróżnicowaniu siatki płac powinny być brane pod uwagę kompetencje, uprawnienie, a także stopnie naukowe. Tak, aby praca ta była finansowo atrakcyjna dla dobrze przygotowanych specjalistów w porównaniu z prywatną praktyką.

Wspomaganie pracy szkoły:

Nie doprecyzowano zadań i modelu działania Center, niejasne jaka miałyby być rola instytucji już funkcjonujących, choćby Poradni Pedagogiczno- Psychologicznej. (Co to jest NGO?)

Proponowany model – przedstawienie graficzne- nieczytelne i niejasne

Propozycje zmian w obowiązujących aktach prawych

- nie zawierają wszystkich zmian, jakie ten dokument przewiduje. Powstaje pytanie, czy proponowane zmiany będą wprowadzane rozporządzeniem czy ustawą.

Kształcenie zawodowe:

wyduje się, że wymaga głębszego przemyślenia, pociąga za sobą zmiany, *Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*

W komentarzu, odniosłam się jedynie do spraw budzących wątpliwości. Natomiast nie pokreśliłam, pomysłów godnych poparcia, takich jak choćby rozszerzenie grupy objętej Wczesnym Wspomaganiem Rozwoju o dzieci zagrożone niepełnosprawnością.

Dr Anna Magdalena Steinhagen
Zakład Pedagogiki Społecznej i Pedagogiki Specjalnej
Wydział Pedagogiczny, Uniwersytet Warszawski